

Høringsinnspill fra PBL – representantforslag 88 S (2020-2021)

PBL (Private Barnehagers Landsforbund) er Norges største interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for private barnehager, stiftet av 72 private barnehager i 1993. PBL har 2.137 medlemsbarnehager, med om lag 36.000 ansatte og om lag 118.000 barn.

Verdistigning på eiendom ikke unikt for barnehagene

Gode barnehager forutsetter gode barnehagebygg. I tillegg er det en forutsetning at private barnehager finansieres slik at de er i stand til å drive både forvaltning og utvikling av bygningsmassen, helst uten å generere slike «etterslep» man ofte ser i kommunal sektor.

Barnehager er tjenesteproduksjon hvor kostnadene i all hovedsak er knyttet til personalet. Selv om årlige kostnader til barnehagebygg er små sammenlignet med personalkostnadene, så vil en barnehage som lykkes øke verdien av sin eiendomsmasse, samtidig som gjelden minker/forsvinner. De reelle verdiene som byggene utgjør, vil typisk fremkomme dersom barnehagen selges.

I bakgrunnen for forslagene skriver forslagsstiller at «eiendommer utgjør store verdier for de kommersielle barnehageselskapene».

Eiendommer utgjør store verdier i mange sektorer og næringer etter de siste tiårenes prisutvikling, så også i barnehagesektoren. Både stat, kommuner, fylkeskommuner og private har nytt godt av prisstigningen innenfor eiendom, det er altså ikke et fenomen som er spesielt for barnehagesektoren og barnehageselskaper.

De verdiene som bygges er ikke forbeholdt kommersielle barnehager, men gjelder alle typer barnehager og store som små aktører.

Lønnsomhet som forutsetning for vekst og utvikling

Forslagsstiller skriver i begrunnelsen at det kan være flere årsaker til vekst i konserndannelser blant private barnehager og videre at «en viktig grunn er at barnehagedrift vurderes som lønnsom.»

PBL vil bemerke at det er helt åpenbart at barnehagedrift må være lønnsomt. Uten en viss lønnsomhet hadde det ikke vært mulig å bygge opp det mangfoldige og gode barnehagetilbudet vi har i dag, og som både kommer barn, foreldre og samfunnet til gode.

At det er gitt rom for konserndannelser har også bidratt til mye positivt for barnehagesektoren – og er delvis en naturlig konsekvens av konkurranse, og også en konsekvens av reguleringene og utviklingen i sektoren, som for eksempel:

- Fjerning av fri etableringsrett / kommunens adgang til å nekte nye barnehager finansiering.
- Uforutsigbart finansieringssystem, som blant annet trekkes frem av mange private barnehager som et problem.
- Fullt utbygd sektor i mange av landets kommuner, og også betydelig overdekning flere steder.
- Strukturelle utviklingstrekk initiert av kommunene. Kommuner legger ned små kommunale barnehager og sentraliserer egen drift i større og mer driftseffektive kommunale barnehager. Dette rammer private barnehager og gjør det økonomisk utfordrende å drive, særlig for en del små private barnehager.
- Økte reguleringer, rapporteringer, krav og forventninger – både fra myndigheter og foreldre/foresatte.

- Full barnehagedekning og lovfestet rett til barnehageplass gir mindre incentiver for foreldre, lag og foreninger å starte barnehager, sammenlignet med tidligere.
- Gründere som i sin tid etablert barnehage, noen på grunn av mangel på barnehageplass til eget barn, har ikke lenger samme motivet og engasjement for å drive barnehager.

Billige barnehagetomter?

Representant Moxnes skriver videre at «det er realisert betydelige verdier gjennom salg av barnehager».

PBL finner grunn til å minne om at dette gjelder salg av eiendom generelt, ikke spesielt for barnehageeiendom.

Det kan virke som det i stort omfang er realisert store verdier basert på «billige» kommunale tomter. Dette er en påstand som ikke er dokumentert. At det finnes tilfeller hvor tomter er gitt bort gratis er korrekt, men at det har forekommet i stor stil er ikke PBLs erfaring.

Om kjøper er personer, selskaper, fond eller andre innretninger må være underordnet. Poenget er at barnehagebyggene holdes i god stand, og at de legger til rette for god barnehagedrift. Det er vanskelig for PBL å se at det i seg selv er problematisk at oppkjøper er et utenlandsk fond. Slike fond kan att på til være kapitalisert med penger fra for eksempel Statens Pensjonsfond utland.

At de, relativt få, aktørene som så langt har gjort store eiendomstransaksjoner har benyttet seg av gjeldende regler gitt av Stortinget, er verken oppsiktsvekkende eller uønsket.

Særregler i lov for barnehagesektoren

I begrunnelsen siterer forslagsstilleren Velferdstjenesteutvalget på at «under visse omstendigheter vil det faktisk være hensiktsmessig for barnehagekonsernet å avtale en høy fremtidig leiepris».

PBL vil minne om at barnehageloven og den tilhørende økonomiforskriften regulerer dette, og at prissetting skal skje på markedsmessige vilkår.

I tillegg er det greit å merke seg at det egentlig kun er en driver som påvirker innretningen på leiekontrakter i barnehagesektoren særskilt. Da er vi tilbake til merverdiavgift. Det lønner seg for både barnehagen og utleier å regulere leiekontrakten slik at barnehagen i større grad enn normalt tar kostnader til vedlikehold mv. Dette fordi barnehagen får kompensasjon for merverdiavgift, mens utleier ikke får det.

Forslagsstiller har en mening om at kommersielle eiere har tatt ut store verdier fra barnehagesektoren. PBLs oppfatning er en annen. De aktørene som har solgt, og fremdeles er i sektoren, har brukt pengene til å redusere gjeld, og på den måten skaffe seg handlefrihet. Pengene er ikke «tatt ut» av sektoren i særlig grad.

Store utfordringer ved å angripe eiendomsretten til aktørene

Deretter går forslagsstiller til et annet av Velferdstjenesteutvalgets forslag, om at «finansieringen av private barnehager bør begrenses, slik at den automatisk faller bort ved salg eller etter en viss tidsperiode».

Finansieringen til private barnehager faller automatisk bort allerede i dag. Private barnehager får ikke tilskudd med mindre de har barn. Det betyr at finansieringen faller automatisk bort så fort søkerne forsvinner.

Hvis man vil bort fra et system med «evigvarende» rett til finansiering, så lenge man har søkere/barn, så må noe slikt utredes svært grundig. En ting er å vurdere innføring av anbudsbaserte anskaffelser for nye barnehager. Da har man «kun» en konkurranseproblematikk overfor de som har «konesjon» fra gammelt av. I tillegg har man selvfølgelig alle de utfordringene som oppstår ved potensielt kortsiktige tilbud.

Dersom man ønsker å angripe eiendomsretten til de som ble invitert inn i sektoren for å bygge den opp, så er det også en rekke utfordringer i skjæringslandet opp mot ekspropriasjon og full erstatning som må utredes.

Høy kvalitet, stort mangfold, valgfrihet og samfunnsmessige besparelser

Til forslaget:

PBL stiller seg, blant annet på bakgrunn av ovennevnte, kritisk til de to forslagene fra representanten.

PBL er opptatt av at eventuelle endringer i rammebetingelser og regelverk i barnehagesektoren skal kunne bidra til å styrke kvaliteten på tilbudet til barna, opprettholde det store mangfoldet av ulike tilbud, ivareta valgfriheten for familiene, bidra til åpenhet og fortsatt høy tillit til aktørene og også sikre minst like effektiv bruk av samfunnets ressurser. Vi kan ikke se at de aktuelle forslagene vil bidra til dette.

1. Forslagsstiller glemmer å ta med seg konseptet fra Velferdstjenesteutvalget om at det er salg «under markedspris» som var tema der. Vi synes det er vanskelig å forstå et premiss om ikke-økonomisk barnehagevirksomhet. Til slutt i forslaget er det et spørsmål om hva som skjer dersom det er ulovlig statsstøtte, noe som det er mulig å svare konkret på. Resten krever imidlertid litt kreativ tolkning for å forstå.
2. Dette er som indikert over et svært stort problemkompleks, som må utredes grundig før det kan konkluderes. Alternativt må det beregnes hva «full erstatning» i henhold til ekspropriasjonerstatningsreglene, vil innebære for overtakelse av hele sektoren.